omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater — udelukker krav på en højere efterladtepension, som består alene i henhold til en anden medlemsstats lovgivning. Såfremt de ydelser, der faktisk oppebæres i den første medlemsstat, er lavere end det ydelsesbeløb, som hjemles alene i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat, kan det efterladte barn af den kompetente forsikringsinstitution i denne medlemsstat kræve udbetalt et tillæg svarende til forskellen mellen de to beløb.

I sag 320/82

angående en anmodning, som Bundessozialgericht i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

BENITO D'AMARIO, sagsøger og appelindstævnt,

mod

LANDESVERSICHERUNGSANSTALT SCHWABEN, sagsøgte og appellant,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, som flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366),

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: S. Rozès
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

Indholdet af forelæggelseskendelsen, retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Appelindstævnte i hovedsagen Benito D'Amario, som altid har boet i Italien, er søn af en vandrende arbejdstager med italiensk statsborgerskab. Faderen, som døde i 1980, havde dels arbejdet i Forbundsrepublikken Tyskland, dels i Italien, og havde herved tilbagelagt forsikringsperioder i Tyskland og i Italien på henholdsvis 83 måneder og 111 måneder. Efter sin tilbagekomst til Italien havde han dér yderligere arbejdet som lønmodtager indtil december 1974. Fra den 1. marts 1974 udbetalte appellanten i hovedsagen Landesversicherungsanstalt Schwaben (herefter benævnt LVA Schwaben) ham pension i henhold til tysk lovgivning på grund af uarbejdsdygtighed, samtidig med at han, ligeledes med virkning fra den 1. marts 1974, fra Istituto Nazionale per la Previdenza Soziale (herefter benævnt INPS) havde fået tildelt en italiensk invalidepension samt børnetilskud til appelindstævnte i henhold til artikel 77 i forordning nr. 1408/71.

Efter den forsikredes død ydede LVA Schwaben efterladtepension, men afslog at yde appelindstævnte den pension, som tilkommer børn af afdøde arbejdstagere, under henvisning til, at denne pension i henhold til artikel 78 i forordning nr. 1408/71 udelukkende skulle betales af INPS, eftersom den forsikrede havde tilbagelagt en længere forsikringsperiode i Italien end i Forbundsrepublikken Tyskland.

Forordningens artikel 78 som ændret ved rådsforordning nr. 2864 af 19. december 1972 (EFT 1972 (31. 12.) s. 12) lyder således:

»Børn, der har mistet begge forældre eller en af dem

1. Ved udtrykket 'ydelser' forstås i denne artikel børnetilskud og i givet fald supplerende eller særlige tilskud til børn, der har mistet begge forældre eller en af dem, samt pensioner eller renter til sådanne børn, med undtagelse af renter, der ydes de nævnte børn i henhold til forsikringen mod arbejdsulykker og erhvervsulykker og erhvervssygdomme.

2. Ydelser til sådanne børn skal udredes efter følgende regler, uanset i hvilken medlemsstat barnet eller den fysiske eller juridiske person, som faktisk forsørger det, er bosat:

a) ...

b) for så vidt angår et barn af en afdød arbejdstager, som har været omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater:

   i) efter lovgivningen i den af disse stater, på hvis område barnet er bosat, såfremt der dér er erhvervet ret til en af de i stk. 1 nævnte ydelser i medfør af denne stats lovgivning (...)

   ii) i andre tilfælde efter den af disse medlemsstaters lovgivning, hvoraf den afdøde arbejdstager har været omfattet længst, såfremt der er erhvervet ret til en af de i stk. 1

nævnte ydelser i medfør af den nævnte lovgivning (. . .)

Den medlemsstats lovgivning, hvorefter de i artikel 77 omhandlede ydelser til børn af en pensionist eller en rentemodtager skal udredes, finder dog fortsat anvendelse efter den pågældende pensionists eller rentemodtagers død, for så vidt angår udredelse af ydelser til hans efterladte børn.«

INPS udbetalte på sin side pension på grund af faderens død til appelindstævnte, som imidlertid ønskede at modtage en tysk pension. Sozialgericht Augsburg gav appelindstævnte medhold i en sag, som han anlagde med henblik herpå. Ved dom af 9. december 1981 blev LVA Schwaben tilpligtet at betale appelindstævnte pension som barn af en afdød arbejdstager for perioden 1. februar 1980-31. oktober 1981. Appelindstævnte blev dog tilpligtet at anerkende, at det beløb, han oppebar fra INPS i henhold til italiensk lovgivning, skulle fratrækkes denne pension.

Over for Bundessozialgericht har appellanten gjort gældende, at Sozialgericht Augsburg har tilsidesat artikel 78, stk. 2, litra b), nr. i), i forordning nr. 1408/71. Herefter skal ydelser til et barn af en afdød arbejdstager udelukkende udredes i den stat, som barnet bor i, forudsat at der er erhvervet ret til ydelser i medfør af den pågældende stats nationale lovgivning. Ifølge appellanten har fællesskabslovgiver med artiklerne 78 ff. tilsigtet at forenkle proceduren for tildeling af børnetilskud (herunder pension til børn af afdøde arbejdstagere) derved, at det kun skal påhvile én medlemsstat at udrede ydelsen. Det ville være i strid med dette formål, såfremt der kunne rejses krav om betaling af forskellen mellem den tyske og den italienske pension til børn af afdøde arbejdstagere. Appelindstævnte har heroverfor anført, at artikel 78 ff. ikke må have til følge, at ydelser, som alene oppebæres på grundlag af nationale forsikringsperioder, fortabes eller nedsættes.

Bundessozialgericht skønnede, at sagen rejste spørgsmål om fortolkning af fællesskabsretten, og besluttede derfor ved kendelse af 6. oktober 1982 at udsætte sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»Kan et barn med italiensk statsborgerskab, der har mistet sine forældre eller en af dem, og som altid har boet i Italien, kræve, at en tysk socialforsikringsinstitution betaler et tillæg til den pension til børn af afdøde arbejdstagere, barnet oppebærer fra en italiensk forsikringsinstitution, når barnets afdøde fader havde betalt bidrag til både den tyske og italienske socialforsikring, og der allerede alene i kraft af de i Tyskland betalte bidrag efter tysk lovgivning bestod et krav på førnævnte pension?«

I forelæggelseskendelsens grunde har Bundessozialgericht anført, at den forsikrede arbejdstager allerede modtog børnetilskud for appelindstævnte fra INPS, og at det følger af artikel 78, stk. 2, sidste afsnit, i forordning nr. 1408/71, at den italienske lovgivning fortsat finder anvendelse efter arbejdstagerens død. Ordlyden og opbygningen af den nævnte forordnings artikel 77 ff. støtter også den opfattelse, at det alene tilkommer én medlemsstat at udrede pension til børn af afdøde arbejdstagere i henhold til vedkommende stats nationale lovgivning. Imidlertid har Domstolen i dom af 9. juli 1980 (Gravina, sag 807/79, Sml., s. 2205) anset det for påkrævet, at der udbetales et tillæg til ydelser efter en afdød arbejdstager i de tilfælde, hvor der alene efter national ret består ret til et højere beløb end det, som udredes efter

lovgivningen i den medlemsstat, som det i henhold til artiklerne 77 ff. i forordning nr. 1408/71 tilkommer at udrede ydelsen.

Den forelæggende ret har anført, at den tvivler på, at principperne i den ovennævnte dom kan overføres på den foreliggende sag, hvor der foreligger særlige omstændigheder, som kunne tale for en anden løsning, nemlig anvendelse af italiensk lovgivning alene, således at et krav på grundlag af tysk lovgivning udelukkes. Disse særlige omstændigheder kan sammenfattes således:

a) En opdeling af pensionskravene er administrativt indviklet og medfører risiko for, at fællesskabslovgivers mål — at forenkle og fremskynde den administrative procedure — ikke opfyldes;

b) Såfremt det følger af dommen i sag 807/79, at et tillæg skal ydes alene på grundlag af den pension, som er beregnet i henhold til national lovgivning, kan dette ikke ske udelukkende på grundlag af nationale bestemmelser. Tysk lovgivning indeholder nemlig ingen hjemmel for et sådant tillæg;

c) I sag 807/79 oppebar de efterladte børn allerede pension som børn af afdøde arbejdstagere i henhold til den tyske lovgivning, hvorimod dette endnu ikke er tilfældet i den foreliggende sag;

d) Appelindstævnte har aldrig boet i Forbundsrepublikken Tyskland.

Forelæggelseskendelsen blev registreret på Domstolens justitskontor den 16. december 1982.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen er der afgivet skriftlige indlæg af appellanten LVA Schwaben ved direktør Wanders, af Den italienske Republiks regering ved Avvocato dello Stato Pier Giorgio Ferri, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Manfred Breschel fra Kommissionens juridiske tjeneste.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Ved kendelse af 4. maj 1983 har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1, besluttet at henvise sagen til første afdeling.

II — Sammendrag af skriftlige indlæg for Domstolen

A — Apellantens indlæg

Appellanten i hovedsagen har anført, at den foreliggende præjudicielle sag drejer sig om, i hvilket omfang de principper, som Domstolen lagde til grund i sag 807/79 (Sml. 1980, s. 2205), er relevante for nærværende sag. Appellanten har indledningsvis anført, at de pågældende tyske institutioner udleder følgende grundsætninger af dommen i den anførte sag:

a) Bopælsskift fra en medlemsstats område til en anden medlemsstats område er grundlaget for den forpligtelse til at udrede ydelser, som påhviler institutionen i den nye bopælsstat;

b) Den betalingsforpligtelse, som påhviler institutionen i den nye bopælsstat, ophæver imidlertid ikke retten til

højere ydelser i henhold til lovgivningen i den første bopælsstat;

c) Såfremt den ydelse, som den nye bopælsstat skal udrede, er lavere end den ydelse, som kan kræves udelukkende i henhold til lovgivningen i den tidligere bopælsstat, påhviler det institutionen i sidstnævnte stat for egen regning at yde et tillæg svarende til forskellen mellem de to ydelser.

Herudfra har appellanten i det væsentlige anført to argumenter til støtte for, at det spørgsmål, som er stillet af den forelæggende ret, skal besvares benægtende.

Appellanten har for det første anført, at de omstændigheder, som lå til grund for sag 807/79, er væsensforskellige fra omstændighederne i den foreliggende sag. Medens sagsøgerne i sag 807/79 havde krav på pension til børn af afdøde arbejdstagere i medfør af deres bopæl i Forbundsrepublikken Tyskland og rent faktisk oppebar pension, er der i den foreliggende sag derimod aldrig blevet udbetalt en sådan pension af en tysk institution, og appelindstævnte har ikke på noget tidspunkt boet i Forbundsrepublikken Tyskland. Appellanten har tilføjet, at det fremgår af de domme, Domstolen indtil nu har afsagt i lignende sager, at det altid har været tillagt afgørende betydning, at der faktisk er blevet modtaget en familieydelse inden bopælsskift. Appellanten har videre gjort gældende, at eftersom appelindstævnte altid har boet i Italien, har han som følge af den forsikredes død alene erhvervet krav på pension fra den italienske forsikringsinstitution. Dette fremgår efter appellantens opfattelse af artikel 78, stk. 2, i forordning nr. 1408/71. I det hele taget er det efter appellantens opfattelse kun, såfremt appelindstævnte havde boet i Forbundsrepublikken Tyskland på tidspunktet for den forsikredes død, at man kan hævde, at der forelå en retligt beskyttelsesværdig situation, som også berørte den tyske forsikringsinstitution.

For det andet har appellanten gjort gældende, at artikel 78 i forordning nr. 1408/71 er en kollisionsnorm, som tilsigter at give hjemmel for et krav mod institutionen i bopælsstaten. Ydelse af et tillæg svarende til forskellen mellem den italienske og tyske pension til efterladte børn ville derfor klart være i modstrid med fællesskabslovgivers ønske om, at familieydelser udelukkende skal fastsættes på grundlag af lovgivningen i bopælsstaten, og at der kun skal gælde undtagelser i tilfælde af, at lovgivningen i bopælsstaten ikke indeholder ret til ydelser. Efter appellantens opfattelse er det i øvrigt ulogisk at forpligte medlemsstaterne til at yde deres pensioner uafhængigt af bopælen, når henses til at nationale familieydelser hænger uadskilleligt sammen med størrelsen af forsørgerbyrderne i den enkelte medlemsstat. Ydermere ville en sådan forpligtelse ikke bidrage til integration af socialpolitikken, men tværtimod øge forskellene mellem medlemsstaterne på dette område. Med henblik på den tilstræbte harmonisering af forsikringsordningerne burde man derfor efter appellantens opfattelse lægge større vægt på staternes villighed til gensidigt at anerkende nationale forsikringsperioder end på alene at tilnærme størrelsen af de forskellige ydelser i medlemsstaterne.

B — Den italienske regerings indlæg

Ifølge den *italienske regering* har Domstolen med dommen i sag 807/79 endnu en gang fastslået, at formålet med EØF-traktatens artikel 51 ikke vil blive opfyldt, såfremt arbejdstagerne ved at udnytte deres ret til at bevæge sig frit mister de sociale sikringsydelser, som de kan kræve alene i henhold til lovgivningen i en medlemsstat. Efter den italienske regerings opfattelse følger det heraf, at fællesskabsbestemmelserne ikke må anvendes således, at en vandrende arbejdstager — eller de der indtræder i hans rettigheder — fortaber ydelser, som en medlemsstats lovgivning hjemler et selvstændigt krav på. Hovedformålet med forordning nr. 1408/71 er efter den italienske regerings opfattelse at det sikres, at den vandrende arbejdstager ud fra forsikringsperioder, han har tilbagelagt i de forskellige medlemsstater, opnår det fordelagtigste resultat.

Såfremt artikel 78 i den anførte forordning fortsat skal fortolkes i lyset af disse principielle udtalelser, anser den italienske regering det ikke for muligt at besvare det af den forelæggende ret stillede spørgsmål anderledes end allerede sket i sag 807/79. Den omstændighed, at flytningen i den foreliggende sag alene vedrørte den forsikrede arbejdstager, kan ikke tillægges afgørende betydning. Den omhandlede ydelse udgør nemlig en af de rettigheder, som følger af arbejdstagerens forsikringsmæssige status, som han bør kunne bevare for sig og sine familiemedlemmer, når han flytter inden for Fællesskabet.

Som konklusion har den italienske regering foreslået, at det forelagte spørgsmål besvares bekræftende.

C — Kommissionens indlæg

De *europæiske Fællesskabers Kommission* har for det første anført, at det præjudicielle spørgsmål ikke udtrykkeligt angiver de bestemmelser i fællesskabsretten, som ønskes fortolket. Den forelæggende ret har i kendelsens grunde henvist til artiklerne 77 ff. i forordning nr. 1408/71 i almindelighed, mens appellanten åbenbart mener, at det er rækkevidden af den omhandlede forordnings artikel 78, stk. 2, litra b), nr. i), der skal fortolkes. Efter Kommissionens opfattelse kan spørgsmålet imidlertid alene vedrøre fortolkningen af artikel 78, stk. 2, sidste afsnit, i forordning nr. 1408/71, sammenholdt med artikel 77. Appelindstævntes far modtog nemlig før sin død børnetilskud fra INPS i henhold til artikel 77. Efter Kommissionens opfattelse er det derfor artikel 78, stk. 2, sidste afsnit, som skal anvendes i den foreliggende sag.

Kommissionen har dernæst anført, at, som anført af den forelæggende ret, har den forsikredes død samtidig givet dennes søn et krav på pension som barn af en afdød arbejdstager alene i henhold til de tyske bestemmelser. Kommissionen har henvist til de almindelige principper, som gælder i Domstolens praksis på dette område, og har anført, at appelindstævnte kun kan rejse krav om ydelser i henhold til den tyske lovgivning under hensyntagen til de ydelser, som udbetales i henhold til italiensk lovgivning, således at det alene påhviler den tyske forsikringsinstitution at udrede forskelsbeløbet. Kommissionen foreslår derfor at løse

problemet ved at modregne de »sammenfaldende« ydelser fra de pågældende medlemsstater.

Kommissionen benægter ikke, at denne løsning kan medføre vanskeligheder fra et administrativt synspunkt; men den har anført, at sådanne vanskeligheder ikke kan overvindes ved slet og ret at ophæve bestående rettigheder. En sådan ophævelse er efter Kommissionens opfattelse i strid med EØF-traktatens artikel 51's mål, som går ud på i hvert enkelt tilfælde at sikre den vandrende arbejdstager den højeste ydelse, han kan kræve i henhold til en medlemsstats lovgivning. En ophævelse af erhvervede rettigheder følger heller ikke af indholdet af artiklerne 77 og 78 i forordning nr. 1408/71. Den omstændighed, at en fællesskabsbestemmelse i teorien betegnes som en kollisionsnorm, er efter Kommissionens opfattelse uden betydning. Eneafgørende er nemlig selve fællesskabsbestemmelsens retsvirkning. Kommissionen er af den opfattelse, at der ikke findes nogen fællesskabsbestemmelse, som, uanset dens juridiske betegnelse, kan ophæve rettigheder, som består alene i medfør af national lovgivning.

Kommissionen har dernæst anført, at appelindstævntes bopæl ikke kan spille nogen rolle, idet den tyske lovgivning ikke tillægger den nogen betydning. Den har tilføjet, at dersom appelindstævntes far var forblevet i Tyskland, ville han have fået udbetalt børnetilskud i henhold til artikel 77 i forordning nr. 1408/71 for sønnen, som boede i Italien. Dersom han var afgået ved døden i Tyskland, ville den tyske forsikringsinstitution derefter være pligtig at betale hans søn pension som barn af en afdød arbejdstager i medfør af nævnte forordnings artikel 78, stk. 2, sidste afsnit, selv om den forsikredes søn aldrig havde boet i Tyskland. Kommissionen har i denne forbindelse anført, at i sag 733/79 (CCAF mod Laterza, Sml. 1980, s. 1915) havde de børn, som havde fået tildelt børnetilskud i henhold til belgisk lovgivning, aldrig boet i Belgien. Kommissionen har i øvrigt påpeget, at børn af vandrende arbejdstagere ikke sjældent bliver boende i det land, hvor de er født.

Kommissionen har endelig gjort gældende, at såfremt appelindstævnte alene kunne rejse krav i henhold til den italienske lovgivning, ville han være dårligere stillet end et barn, hvis afdøde far aldrig havde benyttet sin ret til at bevæge sig frit, men altid var blevet boende i Tyskland og i dette land havde tilbagelagt de samme forsikringsperioder som appelindstævntes far.

Under henvisning til det anførte har Kommissionen foreslået, at det af Bundessozialgericht forelagte spørgsmål besvares således:

»Artikel 78, stk. 2, sidste afsnit, i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971, sammenholdt med artikel 77, skal fortolkes således, at den kompetente stats pligt til at udrede ydelser i henhold til disse bestemmelser ikke udelukker krav på højere ydelser, som består alene i henhold til en anden medlemsstats lovgivning. Såfremt ydelsesbeløbet i den første medlemsstat er lavere end det ydelsesbeløb, som hjemles alene i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat, kan det efterladte barn derfor af den kompetente forsikringsinstitution i denne medlemsstat kræve udbetalt et tillæg svarende til forskellen mellem de to beløb.«

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 14. juli 1983 er der afgivet mundtlige indlæg af appelind-

stævnte i hovedsagen ved advokat Jürgen Stahlberg, München, af appellanten i hovedsagen ved Wanders, direktør for LVA Schwaben, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Manfred Beschel fra Kommissionens juridiske tjeneste.

Kommissionen har herunder anført, at den løsning, den har foreslået i sit skriftlige indlæg, ikke administrativt vil medføre uovervindelige vanskeligheder. Den har i denne forbindelse henvist til den beslutning, som Den administrative Kommission for vandrende Arbejdstageres sociale Sikring traf den 20. april 1983, og hvori den — i overensstemmelse med Domstolens udtalelser i dommene i sagerne 100/78 (Rossi), 733/79 (Laterza) og 807/79 (Gravina) (EFT C 295 af 2. 11. 1983) — har fastlagt de fremgangsmåder, der skal følges, samt givet nærmere regler vedrørende samarbejdet mellem de pågældende institutioner.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 27. oktober 1983.

Præmisser

1 Ved kendelse af 6. oktober 1982, indgået til Domstolen den 16. december 1982, har Bundessozialgericht i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et spørgsmål vedrørende fortolkningen af artiklerne 77 og 78 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, som flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 336).

2 Spørgsmålet har følgende ordlyd:

»Kan et barn med italiensk statsborgerskab, der har mistet sine forældre eller en af dem, og som altid har boet i Italien, kræve, at en tysk socialforsikringsinstitution betaler et tillæg til den pension til børn af afdøde arbejdstagere, barnet oppebærer fra en italiensk forsikringsinstitution, når barnets afdøde fader havde betalt bidrag til både den tyske og italienske socialforsikring, og der allerede alene i kraft af de i Tyskland betalte bidrag efter tysk lovgivning bestod et krav på førnævnte pension?«

3 Den nationale ret har med spørgsmålet ønsket fastslået, om kravet på pension som barn af en afdød arbejdstager i et tilfælde, hvor den afdøde fader havde været omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater, udeluk-

kende reguleres af lovgivningen i den medlemsstat, som det i henhold til artiklerne 77 og 78 i forordning nr. 1408/71 tilkommer at udrede denne ydelse (i den foreliggende sag Italien), eller om det tværtimod påhviler den kompetente forsikringsinstitution i en anden medlemsstat, hvis lovgivning i sig selv hjemler ret til en højere pension (i den foreliggende sag Forbundsrepublikken Tyskland), at udbetale et tillæg svarende til forskellen mellem de to beløb.

4 I dommen af 9. juli 1980 (Gravina, sag 807/79, Sml., s. 2205) udtalte Domstolen, at formålet med EØF-traktatens artikel 51 ikke ville blive nået, hvis arbejdstagere som følge af, at de udnytter deres ret til fri bevægelighed, skulle miste de socialsikringsmæssige fordele, som under alle omstændigheder sikres dem alene i henhold til lovgivningen i en medlemsstat. Fællesskabsforordningerne om social sikring må følgelig ikke — medmindre en undtagelse har udtrykkelig hjemmel og er i overensstemmelse med traktatens mål — anvendes således, at den vandrende arbejdstager eller dennes pårørende fratages retten til at oppebære ydelser, der udredes alene i henhold til lovgivningen i en medlemsstat.

5 I den nævnte dom antages det på dette grundlag, at artikel 78 i forordning nr. 1408/71 ikke må fortolkes således, at de efterladte børn af en afdød arbejdstager, der har været omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater, fratages retten til ydelser, som består alene i henhold til en medlemsstats lovgivning, når disse er højere end ydelserne fra den medlemsstat, på hvis område de efterladte børn har taget bopæl.

6 Bundessozialgericht har givet udtryk for tvivl om, hvorvidt denne fortolkning finder anvendelse i den foreliggende sag. Retten har anført, at der i den foreliggende sag ikke er tale om et efterladt barn, der har forlagt sin bopæl, eftersom appelindstævnte i hovedsagen altid har haft bopæl i Italien, hvor hans fader, før han rejste til Tyskland for at arbejde dér, var omfattet at den sociale sikringsordning, og hvor den italienske sikringsinstitution har udbetalt børnetilskud i henhold til artikel 77 i forordning nr. 1408/71. Bundessozialgericht har endvidere anført, at det efter rettens opfattelse er i overensstemmelse med fællesskabslovgiverens erklærede mål, som er at forenkle og fremskynde den administrative procedure, at alene den italienske ordning finder anvendelse, således at der ikke kan oppebæres nogen ydelse i henhold til den tyske lovgivning.

7 Det bemærkes indledningsvis, at spørgsmålet om, hvorvidt det efterladte barn altid har haft bopæl i en medlemsstat, eller om barnet er tilflyttet denne medlemsstat, er uden betydning for anvendelsen af artiklerne 77 og 78 i forordning nr. 1408/71. Som Domstolen nemlig allerede fastslog i dommen af 12. juni 1970 (Laterza, sag 733/79, Sml., s. 1915) vedrørende børnetilskud, følger det af de principper, der ligger til grund for den nævnte forordning, at hvis det ydelsesbeløb, der udbetales i bopælsstaten, er lavere end det beløb, der udbetales i den anden ydelsespligtige stat, bevarer arbejdstageren eller dennes pårørende retten til det højeste beløb og modtager fra den kompetente sociale sikringsinstitution i sidstnævnte stat en tillægsydelse, som svarer til forskellen mellem de to ydelser.

8 Det bemærkes endvidere, at selv om den samtidige udbetaling af ydelser fra forskellige medlemsstater, for så vidt angår ydelser til efterladte børn, kan medføre praktiske vanskeligheder, som endnu ikke er blevet løst i fællesskabsbestemmelserne om anvendelse af forordning nr. 1408/71, kan denne omstændighed dog ikke i sig selv begrunde, at forordningen fortolkes således, at anvendelsen af lovgivningen i en medlemsstat er til hinder for udbetaling af højere ydelser, der består ret til alene i henhold til lovgivningen i en anden medlemsstat.

9 Det følger af det anførte, at de af den nationale ret anførte omstændigheder og betragtninger ikke giver anledning til at ændre Domstolens praksis vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 51 og forordning nr. 1408/71.

10 Det forelagte spørgsmål må herefter besvares med, at artiklerne 77 og 78 i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at kravet på pension som barn af en afdød arbejdstager, som består i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, der er kompetent i henhold til disse bestemmelser, ikke — i tilfælde af, at den afdøde fader har været omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater — udelukker krav på en højere efterladtepension, som består alene i henhold til en anden medlemsstats lovgivning. Såfremt de ydelser, der faktisk oppebæres i den første medlemsstat, er lavere end det ydelsesbeløb, som hjemles alene i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat, kan det efterladte barn af den kompetente forsikringsinstitution i denne medlemsstat kræve udbetalt et tillæg svarende til forskellen mellem de to beløb.

Sagens omkostninger

11 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne af træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (første afdeling)

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Bundessozialgericht ved kendelse af 8. januar 1982 for ret:

Artiklerne 77 og 78 i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at kravet på pension som barn af en afdød arbejdstager, som består i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, der er kompetent i henhold til disse bestemmelser, ikke — når den afdøde fader har været omfattet af lovgivningen i flere medlemsstater — udelukker krav på en højere efterladtepension, som består alene i henhold til en anden medlemsstats lovgivning. Såfremt de ydelser, der faktisk oppebæres i den første medlemsstat, er lavere end det ydelsesbeløb, som hjemles alene i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat, kan det efterladte barn af den kompetente forsikringsinstitution i denne medlemsstat kræve udbetalt et tillæg svarende til forskellen mellem de to beløb.

Koopmans O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. november 1983.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl

Ekspeditionssekretær

T. Koopmans

Formand for første afdeling